

หมิ่นประมาทบนโลกโซเชียลมีเดีย

โซเชียลมีเดียในยุคปัจจุบันเป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่ผู้คนสามารถเข้าถึงได้ง่ายจากทั่วทุกมุมโลกผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ไม่ว่าจะเป็นการให้ข่าวสาร การติดต่อสื่อสาร การให้ความบันเทิง การให้ความรู้ การซื้อขายหรือการแลกเปลี่ยน แต่ใช้ว่าโซเชียลมีเดียจะมีแต่สิ่งที่ดีและเพิ่มพูนความรู้เสมอไปในทางกลับกันยังมีอีกด้านที่มีดมน และไม่เจริญหูเจริญตาหนัก เช่น การใช้คำพูดหรือการแสดงเพื่อบิดเบือนความเป็นจริง การใช้ถ้อยคำพรูสวาท การใส่ไคล้ผู้อื่น การแสดงภาพหรือคลิปที่มีแต่ความรุนแรง หรือก่อให้เกิดความเกลียดชัง เป็นต้น การกระทำเหล่านี้หากมุ่งประสงค์ไปยังบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพื่อให้บุคคลนั้นเสียชื่อเสียง รู้สึกอับอาย ถูกเกลียดชังหรือเกิดความเสียหายอื่น ๆ ก็อาจเข้าข่ายการกระทำผิดกฎหมาย บุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำนั้นย่อมสามารถฟ้องร้องเอาผิดได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันมีประเด็นการฟ้องร้องจากการใช้โซเชียลมีเดียมากมายจะเห็นได้จากข่าวสารที่บุคคลมีชื่อเสียงหรือดารามักโดนเขียนถ้อยคำใส่ความหรือถูกว่าร้าย บทความนี้จะขอหยิบยกเรื่องที่น่าสนใจเกี่ยวกับความผิดทางอาญาฐานหมิ่นประมาทจากการเผยแพร่ (โพสต์) ในโซเชียลมีเดีย

“ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ...”

สุราสี สันหรัดี

ผู้เขียน

ตามมาตรา 326 แห่งประมวลกฎหมายอาญา เป็นบทบัญญัติกำหนดองค์ประกอบของความผิดฐานหมิ่นประมาท ซึ่งการใส่ความนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นเพียงข้อความตัวอักษร แต่สามารถเป็นคำพูด การแสดงกิริยา ภาพวาด รูปภาพ หรือสิ่งอื่นใดที่สามารถสื่อได้ว่าเป็นการยืนยันข้อเท็จจริง เป็นได้ทั้งความจริงหรือความเท็จ และไม่จำเป็นต้องแสดงออกด้วยความสุภาพหรือหยابคายก็ตาม

การใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สามในความผิดฐานหมิ่นประมาทนี้ต้องสามารถระบุได้ว่าบุคคลผู้ถูกใส่ความหมายถึงใคร แม้ว่าจะไม่ได้พูดชื่อหรือเห็นภาพบุคคลนั้นก็ตาม ซึ่งบนโซเชียลมีเดียที่นิยมใช้ในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็น Facebook Line Instagram Twitter มักเกิดการใส่ถ้อยคำหรือรูปภาพใส่ความ ผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นการใช้ตัวอักษรย่อ การเรียกชื่ออื่นที่ไม่ใช่ชื่อจริง แต่เป็นชื่อที่ในสังคมเข้าใจได้ว่าหมายถึงบุคคลใด การบรรยาย

ลักษณะเฉพาะของบุคคลนั้น การบรรยายเหตุการณ์ที่ผู้อื่นเข้าใจได้ว่าหมายถึงบุคคลใด ดังเช่นคำพิพากษาฎีกาที่ 5276/2562 ที่มีการฟ้องร้องเกี่ยวกับการลงข้อความของสมาชิกในกลุ่ม LINE กลุ่มหนึ่ง ใส่ความโจทก์ซึ่งเป็นอดีตทหารและเช่าที่ดินเพื่อประกอบร้านอาหารชื่อ “ฟ.” ซึ่งมีเพียงร้านเดียวในจังหวัดและมีข้อพิพาทฟ้องร้องอยู่กับนาง บ. โดยจำเลยไม่ได้พิมพ์ชื่อของโจทก์ลงในข้อความกลุ่ม LINE แต่อย่างไร แต่ใช้ข้อความต่อเนื่องหลายข้อความ ดังเช่น “ นับ ถอยหลังอีกไม่กี่วัน กระบวนการยุติธรรมของศาล... จะตัดสินคืนความถูกต้องชอบธรรมให้กับนาง บ. หมดสัญญาเช่า แต่ไม่ย้ายออกแถมยื่นฟ้องต่อศาลว่าที่ดินมรดกของนาง บ. ได้มาไม่ถูกต้อง... ทั้งที่ที่ดินจังหวัดตรวจสอบและรับรองสิทธิ์ถูกต้องแล้ว ... จนทำให้ นาง บ. ถูกฟ้องขับไล่โดยศาลชั้นต้นตัดสินให้ผู้เช่าที่ หมดสัญญาเช่าย้ายออก ... แต่กลับหน้าด้านยื่นอุทธรณ์ สมเป็นชายชาติทหารจริง ๆ...” และอดีตนายทหาร เต๊ะจู้ย... มาดเหล็กรับประทาน ... ไร่นานี้ ไร่รู้ดี อุบโลกนี้ไล่ไม่ไปไหนยังมีอยู่ใหม่ที่ไหนกันบ้าง...” เมื่อสมาชิกที่อยู่ในกลุ่ม LINE ได้อ่านข้อความแล้ว สามารถเข้าใจได้ว่าบุคคลที่กล่าวถึงก็คือโจทก์ ศาลฎีกาจึงพิพากษาลงโทษจำเลยในความผิดฐานหมิ่นประมาท ตามมาตรา 326 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งคำพิพากษาฎีกาที่ 1612/2564 ก็วินิจฉัยไปในแนวทางเดียวกัน

นอกจากนี้ มีข้อสังเกตที่น่าสนใจในคำพิพากษาข้างต้นว่า แม้โจทก์ขอให้ศาลลงโทษจำเลยฐานหมิ่นประมาทโดยการโฆษณา ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 328 ซึ่งมีบทลงโทษที่หนักกว่าความผิดฐานหมิ่นประมาทนั้น แต่ศาลฎีกาพิพากษาให้จำเลยมีความผิดฐานหมิ่นประมาทเท่านั้น โดยให้เหตุผลว่าการหมิ่นประมาทโดยการโฆษณาจะต้องมีการเผยแพร่ไปยัง

สาธารณชนหรือประชาชนทั่วไป การที่จำเลยส่งข้อความลงในกลุ่ม LINE มีลักษณะเป็นเพียงเจตนาแจ้งหรือไขข่าวไปยังเฉพาะกลุ่มบุคคลซึ่งอยู่ในกลุ่ม LINE เท่านั้น ยังไม่ถึงกับเป็นการกระจายข่าวไปสู่สาธารณชนหรือประชาชนทั่วไป ดังนั้น หากมีการเผยแพร่หรือโพสต์ลงในโซเชียลมีเดียที่ตั้งค่าสถานะข้อความเป็นสาธารณะ (Public) หรือในลักษณะที่คนทั่วไปสามารถเข้ามาอ่านได้ ก็เข้าข่ายความผิดฐานหมิ่นประมาทโดยการโฆษณา ดังเช่นคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 74/2563 ว่า การที่จำเลยนำภาพและข้อความจาก Facebook ของบุคคลอื่นที่นำมาจาก Facebook ของโจทก์โดยเพิ่มข้อความของจำเลยใส่ข้อความของโจทก์ด้วยหมึกสีอื่นให้มีความแตกต่างกัน และขีดเส้นใต้เน้นคำว่า “เลวนะ” ย่อมต้องทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ว่าเป็นการตำหนิหรือใส่ความโจทก์ว่าเป็นคนไม่ดี มิใช่เป็นลักษณะที่ผู้เขียนติชมด้วยความเป็นธรรมแต่อย่างใด ศาลฎีกาจึงพิพากษาลงโทษจำเลยฐานหมิ่นประมาทโดยการโฆษณา

จากที่กล่าวมาข้างต้น แม้ว่าโลกเราจะล้ำยุคและมีความทันสมัยมากขึ้นเพียงใด ความผิดฐานหมิ่นประมาทและความผิดฐานหมิ่นประมาทโดยการโฆษณาในประมวลกฎหมายอาญาก็เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์มิให้บุคคลใดมาล่วงละเมิดท่ามกลางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงได้ อย่างไรก็ตาม ทุกคนควรตระหนักถึงการเคารพในสิทธิและเสรีภาพ และให้เกียรติผู้อื่นเป็นสำคัญ เพื่อสร้างสังคมให้น่าอยู่และสงบสุข

เอกสารอ้างอิง

ประมวลกฎหมายอาญา

คำพิพากษาฎีกาที่ 5276/2562

คำพิพากษาฎีกาที่ 1612/2564

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 74/2563

“ความผิดฐานหมิ่นประมาทกับการโพสต์ข้อความลงในเครือข่ายสังคมออนไลน์” โดย ทีปกร โกมลพันธ์พร และ พันโทสุทธวิทย์ แสงประสิทธิ์ ในข่าวเนติบัณฑิตยสภา เดือนตุลาคม 2563 ปีที่ 33 ฉบับที่ 375 พิมพ์ที่ บริษัทกรุงสยาม พับลิชชิ่ง จำกัด หน้า 18 -21.
